

Mr. P.M.J. (Jewan) de Goede
Advocaat

Per aangetekende en gewone post

Aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat
p/a Bureau Energieprojecten Inspraakpunt Gaswinning Groningen
Postbus 142
2270 AC VOORBURG

Sylviuslaan 3
9728 NS GRONINGEN

Postbus 48
9950 AA WINSUM

T 085 - 130 24 30
F 0595 - 854 569

degoede@degoedebestuursrecht.nl
www.degoedebestuursrecht.nl

Per fax vooruit: 070 378 6100

Groningen, 28 juli 2020

Inzake: GBB/Ontwerp-vaststellingsbesluit 2020-2021

Betreft: Zienswijze

Uw ref.:

ZIENSWIJZE ONTWERP-VASTSTELLINGSBESLUIT

Excellentie,

Tot mij heeft zich gewend de vereniging *Vereniging van schadelijders van de bodembeweging door gaswinning in Groningen* (de Groninger Bodem Beweging), statutair gevestigd te Loppersum, voor wie ik optreed als advocaat-gemachtigde en mij heeft verzocht mij tot u te wenden met betrekking tot het navolgende.

In de Staatscourant van 18 juni 2020 heeft u bekendgemaakt dat het ontwerp-vaststellingsbesluit, waarmee u de operationele strategie wenst vast te stellen voor de gaswinning in 2020-2021 uit het Groningenveld (hierna: **het vaststellingsbesluit**), van 19 juni 2020 tot en met 30 juli 2020 ter inzage ligt. In deze periode is het mogelijk een zienswijze over het vaststellingsbesluit in te dienen.

Clïente maakt gebruik van deze mogelijkheid en dient hierdoor haar zienswijze over het vaststellingsbesluit in. In het hiernavolgende zullen de punten van de zienswijze worden uiteengezet.

I. Vaststellingsbesluit en beleid (nog steeds) gebaseerd op onzekerheden

Reeds een aantal jaren stelt u dat de gaswinning uit het Groningengasveld zo snel mogelijk naar nul gaat, nu dit volgens het kabinet de beste manier is om de veiligheid in Groningen op korte termijn te verbeteren

en op langere termijn te garanderen. Voorts stelt u in dit huidige vaststellingsbesluit dat er vanaf medio 2022 in een gemiddeld jaar geen gaswinning meer nodig is uit het Groningengasveld. Dit legt u echter, evenals voorgaande jaren, niet vast in wetgeving of het vaststellingsbesluit. Zo stellig als u sedert jaren belooft dat de gaswinning zo snel mogelijk naar nul moet, zo onzeker is ook weer dit vaststellingsbesluit over de realisatie hiervan. U doet hierover wederom geen harde toezeggingen en maakt geen concrete afspraken. Deze onzekerheid volgt onder andere uit het navolgende.

U stelt het winningsniveau voor het gasjaar 2020-2021 vast op 9,3 miljard Nm³ in *een qua temperatuur gemiddeld jaar*. Daarnaast geeft u aan dat u Gasunie Transport Services (hierna: **GTS**) om *een nieuwe raming* zal verzoeken ten behoeve van de vaststelling van het definitieve winningsniveau. Dit betekent dat het winningsniveau van 9,3 miljard Nm³ voor u nog niet vaststaat en mogelijk hoger wordt na een nieuwe raming. Ook geeft u aan dat u de eventuele gevolgen van een mogelijke tweede uitbraak van het coronavirus voor het winningsniveau zult betrekken in het definitieve vaststellingsbesluit. Ook dit kan voor u aanleiding zijn voor het vaststellen van een hoger winningsniveau. Inschattingen over deze mogelijke gevolgen geeft u echter niet, waardoor het vaststellingsbesluit ook op dit punt onzeker is. U laat één van de belangrijkste besluitpunten in het ongewisse.

Of het winningsniveau in gasjaar 2020-2021 daadwerkelijk 9,3 miljard Nm³ zal zijn is allerm minst zeker. Er staan in het vaststellingsbesluit nog te veel reëel denkbare situaties beschreven die kunnen leiden tot een hoger winningsniveau. U dient in het definitieve vaststellingsbesluit meer zekerheid te geven.

II. Het HRA-model en het veiligheidsbeleid

Het veiligheidsbeleid dat u voert leunt in sterke mate op de risico-inschatting met het HRA-model. Zoals bekend berekent het HRA-model het plaatsgebonden persoonlijk risico (hierna: **LPR**) voor overlijden van een individu bij fulltime aanwezigheid voor elk gebouw. Het model rekent met onzekerheden en de uitkomst wordt uitgedrukt in onderschrijdingskansen van het LPR, afgezet tegen de veiligheidsnorm 10⁻⁵. Derhalve betekent P50 dat de kans 50% is dat de norm niet wordt overschreden en 50% dat hij wél wordt overschreden. Idem betekent P90 dat de kans 90% is dat de veiligheidsnorm niet wordt overschreden en dus 10% dat dit wel het geval is. De P50 woningen worden met voorrang versterkt en de P90 woningen zijn toegevoegd vanwege de inherente onzekerheden die modellen in het algemeen - en de HRA in het bijzonder - kenmerken. Uit onderzoek van de Nationaal Coördinator Groningen (hierna: **NCG**) is gebleken dat woningen die boven de P90 vallen - en dus modelmatig niet binnen de scope van de versterkingsopgave vallen - na doorrekening deels wél versterkt moeten worden.

De Nederlandse organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek (hierna: **TNO**) merkt hierover op dat zij, op basis van de beoordeling van de onderliggende HRA-modellen, het seismische risico hoger zou inschatten dan gerapporteerd in het HRA-model van NAM. Er worden door TNO dus vraagtekens geplaatst bij de basis van uw veiligheidsbeleid. In het vaststellingsbesluit reageert u hier enkel op door op te merken dat u NAM zal vragen schriftelijk op de bevindingen van TNO te reageren. Of u dit doet alvorens u het definitieve vaststellingsbesluit neemt en of u de bevindingen van TNO meeweegt in het definitieve vaststellingsbesluit laat u in het midden. Omdat het HRA-model zo'n grote invloed heeft op

uw veiligheidsbeleid, is het van belang dat u voldoende motiveert waarom de bevindingen van TNO u niet tot andere inzichten brengt.

III. Afweging veiligheidsbelangen Groningers vs leveringszekerheid

Net als voorgaande jaren is de leveringszekerheid voor u van groot belang. U schetst in uw vaststellingsbesluit echter een aantal scenario's waar volgens u voor de leveringszekerheid rekening mee moet worden gehouden, die volgens cliënte vrij extreem zijn. Het eerste scenario gaat bijvoorbeeld uit van een beperking in de gaswinning met 50%. Partiële afsluiting qua aantal gebruikers of voor een beperkte periode lijkt echter een meer realistischer scenario, maar wordt door u niet beschouwd. De effecten daarvan zullen minder extreem zijn en kunnen de afweging in paragraaf 5.7.3 anders doen uitvallen. Daarnaast ontbreekt een inschatting van de kans dat zo'n scenario kan optreden. Dit maakt de vergelijking met de maatschappelijke ontwrichting, zoals de wet voorschrijft, onmogelijk, nu daar het risico op overlijden wél volledig in kansen is vervat. In het definitieve vaststellingsbesluit dient daarom een nieuwe afweging gemaakt te worden, die wel deugdelijk is en voldoet aan de vereisten van de wet.

IV. Tempo versterken gebouwen

De gebouwen die nog niet voldoen aan de veiligheidsnorm van 10^{-5} moeten binnen een redelijke termijn worden versterkt. Het 'tempo van versterken' is dan ook als specifiek wettelijk criterium opgenomen die u dient mee te wegen in het vaststellingsbesluit.

U stelt in het vaststellingsbesluit dat u de versterkingsoperatie zal versnellen, maar u doet dit niet door de verschillende stappen in de opgave sneller uit te voeren, of door de opname-, beoordelings- en uitvoeringscapaciteit uit te breiden, maar slechts door op basis van een model (HRA) de scope van de versterkingsopgave te verkleinen. U biedt in het vaststellingsbesluit onvoldoende zekerheid als het gaat om het versnellen van de uitvoering van het versterkingstraject en cliënten verzoeken u hier nogmaals naar te kijken en aan te passen in het definitieve besluit.

V. Gezondheid

U stelt in het vaststellingsbesluit dat de belangrijkste gezondheidsklachten worden veroorzaakt door de onzekerheden over de versterking, de wachttijden voor het herstel van schades en de lange procedures. Hierbij dient u volgens cliënte echter ook te vermelden dat de (ernstige) gezondheidsklachten tevens en in grote mate worden veroorzaakt door het door bewoners beleefde gevoel van onveiligheid ten gevolge van dreigingen van aardbevingen in combinatie met een eerder onveilig verklaarde woning. Dit gevoel van onveiligheid wordt bij elke aardbeving sterker en zorgwekkender, en zal leiden tot nog meer en grotere gezondheidsklachten. Ook de zware aardbeving op 15 juli 2020 met een kracht van 2.7 op de schaal van Richter met Loppersum als epicentrum heeft wederom geleid tot hevige emoties onder de bewoners.

Daarnaast worden de telkens wisselende kaders (HRA, NPR), die bijdragen aan een gevoel van onzekerheid, ook niet door u benoemd in het vaststellingsbesluit. Het telkens wijzigen van deze kaders

zorgt ervoor dat het voor bewoners telkens opnieuw onduidelijk is of hun huis wel of niet zal worden versterkt.

Cliënte acht het van groot belang dat u dit zwaarder laat meewegen en meeneemt in uw definitieve vaststellingbesluit. Cliënte verzoekt u om u hier gemotiveerd over uit te laten, met in het bijzonder oplossingen voor deze gezondheidsklachten en maatregelen om dit in de toekomst te voorkomen.

VI. Conclusie

Cliënte verzoekt u vorenstaande punten mee te wegen en tot verandering te laten leiden in het definitieve vaststellingsbesluit.

Hoogachtend,

Mr. P.M.J. (Jewan) de Goede